

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.н. Красимир Тодоров, при ВУЗФ, София

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор ”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

Автор: Сончица Йованова

Тема: ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПРОЦЕСА НА ИКОНОМИЧЕСКА ГЛОБАЛИЗАЦИЯ ВЪРХУ ФИНАНСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ И МАРКЕТИНГА ВЪВ ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ В СВЕТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА DELTA AIR LINES.

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 257 от 27.06.2023г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси проф. д.ю.н. Борис Велчев съм определен за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ПРОЦЕСА НА ИКОНОМИЧЕСКА ГЛОБАЛИЗАЦИЯ ВЪРХУ ФИНАНСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ И МАРКЕТИНГА ВЪВ ВЪЗДУШНОТО ДВИЖЕНИЕ В СВЕТА ПО ОТНОШЕНИЕ НА DELTA AIR LINES за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика. Автор на дисертационния труд е Сончица Йованова – докторант на самостоятелна подготовка във ВУЗФ с научен ръководител проф. д-р Люпчо Стойчески и проф. д-р Станислав Димитров.

Предадените от Сончица Йованова материали включват документи по представен опис:

- Докторска дисертация на английски език;
- Автореферат – на български и на английски езици;
- 3 бр. Публикации, с резюмета към тях;
- Автобиография;
- Декларация за оригиналност и достоверност;
- Презентация на английски език;
- Справка за изпълнението на националните минимални изисквания

Представените документи отговарят на изискванията и дават възможност за разглеждане и оценка на научните постижения на кандидата.

2. Кратки биографични данни за кандидата

От предоставената от кандидата за доктор автобиография, става ясно, че през 2019 г. Сончица Йованова е придобила магистърска степен по маркетинг и мениджмънт в Европейски университет в Скопие. От 2010 г. по настоящем тя работи като кабинен директор по обслужване в авиокомпания Qatar Airlines. Образователния и професионалния опит на кандидата за доктор предопределят успешното реализиране на научния ѝ изследване.

3. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Като цяло, темата на дисертационния труд е интересна и актуална. Въздушният трафик притежава значителен принос за икономическите, политическите и социалните процеси, улеснявайки интегрирането в глобалната икономика. Той опосредства търговския процес, по отношение на пренос на стоки, насърчаването на туризма и не на последно място, осигуряването на значителна трудова заетост.

Предмет на докторската дисертация е определяне влиянието на процеса на глобализация върху развитието на въздушния трафик и в частност върху компанията Qatar Airways. Тя има за цел да анализира влиянието на глобализацията върху приложението на финансовите потоци на големите компании, както и върху приложението на маркетинга и неговото развитие в работата на авиокомпаниите.

Дисертационният труд обхваща 162 страници, от които 153 основен текст. Библиографският списък се състои от 107 литературни единици, повечето от които представляват актове на вътрешното и международното право, корпоративна информация на съответните компании, статистически данни и изходни материали на централните органи и актове на ЕС. Изследването има увод, три глави и заключение. Обемът на трите глави е добре балансиран. Първата представя същността на глобализационния процес. Втората глава разглежда отражението на глобализацията в авиационната индустрия, наред с 13 конкретно изброени авиокомпани. Третата глава обхваща анализ на компанията Delta Airlines.

Основната хипотеза на дисертацията е, че без добър маркетинг и свободни финансови потоци в условията на глобализация няма успешно икономическо развитие. Следват три конкретни хипотези:

1. Основните въпроси, свързани с глобализацията и връзката на финансовите потоци и маркетинга с реализацията на икономическото развитие на страните и в тази рамка каква е ролята на въздушния трафик.
2. Осигуряване на адекватна финансова и маркетингова подкрепа за развитието на авиокомпаниите.
3. Една стабилна икономическа система позволява на страните, техните правителства и институции да планират и насочват дейности за икономическо развитие по отношение на тяхното разширяване и укрепване в страните по света, за да достигнат възможно най-високото ниво на печалба и обслужване на клиентите.

За успешната обработка и разработване на темата на докторската дисертация, се използват пет метода на изследване:

1. исторически – определят се наченките на глобализацията, нейният растеж и развитие и влияние върху световната икономика;
2. анализ на съдържанието – анализират се резултатите от икономическата глобализация, ролята на въздушния трафик върху икономическото развитие в отделните страни и растежа и развитието на компанията Qatar Airways;
3. сравнителен метод - прави се сравнителна оценка на опита, методологията и разликите във влиянието на глобализацията върху икономическото развитие и мястото на отделните световни компании в осъществяването на въздушния трафик и финансовите ефекти, които постигат с прилагането на маркетинга при функционирането им;
4. статистически метод – обработва се ефективността на икономическата глобализация, финансовите потоци и маркетинга върху работата на авиокомпаниите и Qatar Airways.
5. синтез - комбинират се данните, получени с помощта на предходните методи.

4. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Заявените приноси моменти трудно биха могли да бъдат открити в дисертационния труд. Най-малкото, тяхното изброяване е на база на позоваване на друг литературен източник, от където е трудно да се прецени, че това е дело на автора. Вероятно все пак определени

приносни моменти от разработката биха могли да бъдат открити в практическото приложение на дисертацията като едно добро системно изследване на същността на глобализацията и отражението ѝ в авиационната индустрия.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Резултатите от научните изследвания са отразени в 3 публикации, изготвени самостоятелно. Те свидетелстват за задълбочен научен интерес на докторанта към проблематиката.

6. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Справката за изпълнение от докторанта на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика показва, че те са покрити.

7. Автореферат

Относно съдържанието и качеството на автореферата, моето мнение е, че е направен според изискванията на съответните правилници и отразява основните резултати, постигнати в дисертационния труд. Въпреки, че версията е на български език, на места все още са останали непереведени текстове, но тъй като имаме сходство в езиците с македонския, читателя не е трудно да се ориентира в смисъла.

Оставам с впечатлението, че научната разработка е направена добросъвестно и е плод на личното участие на докторанта. Считам, че няма наличие на плагиатство в оценявания дисертационен труд.

8. Критични забележки и препоръки

Липсва ясно дефинирана връзка между отделните глави на дисертационния труд. Заглавието на дисертационния труд би могло да бъде формулирано по-структурирано. Същата забележка се отнася и при формулиране на хипотезите. При превода на автореферата е използван преводен софтуер и на места са останали нелогични термини.

9. Лични впечатления

Не познавам Сончица Йованова лично. Единствените ми впечатления се базират на предоставените материали във връзка с процедурата по защита на докторската ѝ дисертация.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че докторантът Сончица Йованова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3. 8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’ на Сончица Йованова в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма “Финанси, застраховане и осигуряване”

25. 08. 2023. г.

Изготвил становището:

проф. д.н. Красимир Тодоров